

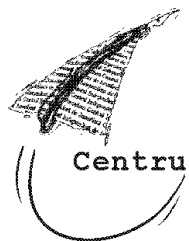

Centrul Independent de Jurnalism

Pentru o presă de calitate, liberă și viabilă

RAPORT DE ACTIVITATE

2002

Misiune

Promovarea și susținerea jurnalismului profesionist întru afirmarea unei presei de calitate, libere și viabile.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
PROIECTUL "CONSOLIDAREA MASS-MEDIA INDEPENDENTE".....	5
PROIECTE DE INSTRUIRE IN CADRUL SEENPM.....	8
TEMATICA AGRARĂ.....	10
PROMOVAREA ZIARELOR ȘCOLARE.....	13
SERVICIUL JURIDIC.....	14
CONCURSURI.....	18
PUBLICAȚII. SONDAJE. RESURSE	19
AFILIERI INTERNATIONALE.....	21
CONSILIUL DIRECTOR AL CIJ.....	22
CONSILIUL DE EXPERȚI AL CIJ.....	22
ECHIPA CIJ.....	22
RAPORT FINANCIAR.....	23

INTRODUCERE

Anul 2002 a fost unul nefast pentru mass-media din RM, marcat, pe de o parte, de instituirea unui control total al autorităților comuniste asupra Radioului și Televiziunii Naționale, iar pe de altă parte, de încercările de intimidare a presei independente, de limitare a libertății de exprimare.

Declanșarea grevei jurnaliștilor de la Radio Moldova și TVM și formarea Comitetului Național Anticenzură, campania pentru transformarea acestor instituții de stat în servicii publice, alertarea opiniei publice asupra pericolului ce se abate asupra libertății presei odată cu adoptarea noilor coduri civile și penale, în care defăimarea este calificată drept delict penal – sunt principalele repere ale solidarizării și rezistenței jurnaliștilor în fața presiunilor puterii comuniste.

Ca organizație ce și-a propus să sprijine pe toate căile presa independentă, Centrul Independent de Jurnalism s-a implicat nemijlocit în acțiunile de solidarizare a jurnaliștilor și în lupta pentru libertatea de exprimare. În afară de redactarea și semnarea unor documente comune, de sprijinul logistic și mediatic (prin intermediul buletinelor CIJ "Curier Media", "Mass-media în RM", al revistei on-line "Moldova-Azi"), exemple concrete ale acestei implicări sunt proiectele "Zilele libertății Presei", "Clubul de presă", în cadrul cărora s-au pus în discuție probleme de actualitate stringentă, "Consolidarea mass-media independente", prin care s-a urmărit crearea unui cadru organizatoric de colaborare între ONG-urile de media din RM. Unele deficiențe, inerente oricărui început, nu au permis realizarea tuturor ideilor propuse în acest sens. Totuși, este îmbucurător faptul abordării în comun a unor probleme generale, ca o primă treaptă spre noi proiecte și parteneriate durabile.

În același context al afirmării și cunoașterii drepturilor jurnalistului, CIJ a contribuit la elaborarea și introducerea în programele Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării de la Universitatea de Stat din Chișinău a unui curs obligatoriu "Dreptul comunicării". Este pentru prima dată în istoria facultății când se introduce un curs privind legislația mass-media. În anul 2002, cursul respectiv a fost predat și studenților specializați în jurnalism de la Academia de Relații Internaționale și Studii Diplomatice.

De asemenea, CIJ a inițiat proiectul "Audiența mass-media", pentru a oferi, pentru prima dată, rezultate imparțiale ale sondării preferințelor publicului în raport cu ofertele mass-media, care să-i ajute pe manageri în prospectarea pieței informaționale.

În același timp, CIJ nu a renunțat la obiectivele de instruire și perfecționare a jurnaliștilor, de profesionalizare a mass-media, de acordare a asistenței juridice, continuându-și misiunea de afirmare a principiilor unei prese libere, de calitate și viabile sub aspect financiar. Dimpotrivă, s-a mers pe linia dezvoltării și extinderii programelor de acest fel, pentru a include noi categorii de beneficiari și noi segmente ale procesului de producere a ziarelor, publicațiilor on-line, programelor radio și tv (design computerizat, management, marketing etc.)

Adevărate istorii de succes au fost primele cursuri ținute în fața jurnaliștilor moldoveni de formatorii autohtoni, absolvenți ai programelor internaționale pentru traineri, specializați în managementul radio, ancheta repotericească, utilizarea calculatorului în jurnalism etc. Cunoașterea condiției jurnalistului local oferă mai multă credibilitate soluțiilor propuse de ei. Astfel, se realizează lucruri importante cu bani mai puțini.

Raportul pe care îl prezentăm în continuare este unul pur factologic și nu transmite trăirile și emoțiile reușitelor și nereușitelor noastre. Avem însă certitudinea că, prin experiența pe care am acumulat-o, anul 2002 reprezintă o treaptă importantă pe scara maturizării Centrului, ajuns în al optulea an de existență.

Angela Sîrbu,
director executiv

CONSOLIDAREA MASS-MEDIA INDEPENDENTE

În 2002, un grup de organizații neguvernamentale din domeniul mass-media au decis să-și unească eforturile în activitatea de promovare a valorilor democratice, a principiilor presei libere. Inițiativa, susținută de Fundația Soros-Moldova, a dat naștere proiectului "Consolidarea mass-media independente", menit să dezvolte colaborarea ONG-urilor de media și să fortifice rolul și potențialul instituțional al acestora.

În cadrul acestui proiect, la care au aderat Asociația Presei Independente (API), Uniunea Jurnaliștilor din Moldova (UJM), Comitetul pentru Libertatea Presei (CLP), Centrului Independent de Jurnalism i-a revenit rolul de coordonator. De comun acord au fost stabilite următoarele obiective ale proiectului:

- asigurarea unei monitorizări autonome și credibile asupra dezvoltării presei independente, precum și asupra cazurilor de limitare a libertății presei, de presiune politică sau de atac asupra jurnaliștilor;
- desfășurarea campaniilor de promovare a presei independente și a liberului schimb de informații;
- aplicarea metodelor performante de instruire a cadrelor din presă, de specializare și ridicare a calificării;
- acordarea asistenței calificate în domeniul managementului întreprinderilor de presă, pentru a spori eficiența lor mediatică, comercială și economică;
- editarea materialelor pentru producătorii și consumatorii produsului mediatic;
- optimizarea cadrului juridic și a normelor economice pentru a stimula producătorii autohtoni din domeniul mass-media, precum și circuitul general de informație.

Activitățile partenerilor în cadrul proiectului

Asociația Presei Independente a implementat proiectul „*Traininguri pentru colaboratorii suplimentului „Fermierul”*”. Cu această ocazie, reporterilor suplimentului „Fermierul” li s-a oferit posibilitatea efectuării unei vizite de documentare în România, în scopul studierii strategiei tematice a unei publicații destinate fermierilor și a metodelor de realizare a ei. În afară de aceasta, API a lansat „*Campania de promovare a presei independente și a liberului schimb de informații*”, care a vizat 15 ziare membre ale API. Ca rezultat, au fost pregătite și difuzate, în perioada noiembrie-decembrie, la postul de radio cu emisie națională și locală, spoturi audio de promovare a ziarelor membre ale API. Plata pentru timpul de emisie al spoturilor i-a revenit Departamentului de publicitate al API, în contul prestării de servicii. Prin desfășurarea campaniei de promovare s-a reușit evitarea reducerii tirajelor ziarelor în a doua jumătate a anului. De asemenea, a fost organizată „*Instruirea membrilor redacțiilor ziarelor independente*”.

Uniunea Jurnaliștilor din Moldova și Comitetul pentru Libertatea Presei și-au concentrat activitatea asupra pregătirii raportului anual privind situația mass-media și, respectiv, a broșurilor „*Securitatea juridică a jurnalistului*” și „*Mass-media și funcționarii publici*”. Editarea broșurilor elaborate de CLP a fost cofinanțată de Ambasada SUA în RM.

Printre preocupările de bază ale UJM din această perioadă a fost și monitorizarea respectării Codului deontologic de către ziariști. Rezultatele monitorizării au fost publicate în raportul anual al UJM și prezentate în cadrul unei mese rotunde din decembrie 2002.

Activitățile CIJ

Zilele Libertății Presei 29 aprilie–3 mai

Cu prilejul marării Zilei mondiale a libertății presei, CIJ, CLP, UJM, API și Asociația Presei Electronice "APEL" au desfășurat, între 29 aprilie și 3 mai 2002, cea de-a patra ediție a Zilelor Libertății Presei în Moldova (ZLP). Și de această dată, manifestările au fost sprijinite de Fundația

Soros-Moldova și Institutul pentru o Societate Deschisă. Evenimentele din cadrul Zilelor libertății presei întrunesc anual mai bine de 200 de jurnaliști și studenți de la ziaristică din RM. În 2002 au fost organizate următoarele acțiuni:

- la 30 aprilie, CIJ și Asociația Presei Electronice au invitat experți din instituțiile de profil la o masă rotundă pentru a dezbate cadrul juridic al Instituției Publice a Audiovizualului;

- în aceeași zi, API și CIJ au marcat, în Sala Polivalentă a Fundației Soros-Moldova, un an de la lansarea suplimentului "Fermierul" și a proiectului de promovare a jurnalismului agrar;

- UJM a continuat Zilele Libertății Presei cu două acțiuni: la 2 mai – conferința "Presă de stat în serviciul public sau al puterii"; la 3 mai – conferința generală a UJM "Libertățile mass-media în Republica Moldova";

- ediția a 3-a a Festivalului Mass-Media, desfășurat în Grădina Publică "Ștefan cel Mare", a încheiat evenimentele din cadrul ZLP. Tradițional, festivalul a oferit publicului vizitator oportunitatea de a discuta direct cu reprezentanții ziarelor, revistelor, posturilor de radio și tv, ONG-urilor de media. La aceste evenimente au participat peste 35 organizații mass-media din R. Moldova.

ZLP au fost marcate și în afara Chișinăului, prin intermediul întâlnirilor cu cititorii, organizate de către ziarele membre ale API.

Expoziția fotografică „Anul politic 2002”

CIJ, în colaborare cu Uniunea Artiștilor Fotografi, a organizat, la Chișinău, o expoziție fotografică-pilot cu genericul "Anul politic 2002". Obiectivul acesteia a fost de a promova fotografia reporterească care ar corespunde tuturor criteriilor și standardelor existente în domeniu. A fost pentru prima dată când atât fotoreporteri din presa scrisă de la noi, cât și fotografi independenți și-au prezentat lucrările însoțite de legende, oferind astfel vizitatorilor informații suplimentare referitoare la condițiile în care au fost preluate imaginile. Din cele aproximativ 200 de fotografii prezentate de 10 fotoreporteri și fotografi au fost selectate 48. Lucrările selectate au vizat, în mare, evenimentele majore care s-au produs în anul curent în sfera politicului din Republica Moldova.

Expoziția a fost inaugurată la 5 decembrie 2002, la Centrul expozițional „Constantin Brâncuși” al Uniunii Artiștilor Plastici, și a durat până 15 ianuarie 2003.

Ținuta lingvistică a publicațiilor locale

Scopul proiectului rezidă în îmbunătățirea calității ziarelor (membre ale Asociației Presei Independente) sub aspect lingvistic.

În perioada 10 septembrie – 10 octombrie, experții – Valentin GUȚU, Igor NAGACEVSCHI și Rodica MAHU - au analizat 14 ziare, editate între 1 ianuarie și 31 august 2002, elaborând recomandările de rigoare privind cele mai frecvente încălcări ale normelor ortografice, morfologice, sintactice și stilistice ale limbii române.

În intervalul 14 octombrie și 1 noiembrie, consultanții, însoțiți de coordonatorul de programe de la CIJ, au efectuat vizite la redacțiile ziarelor locale, în cadrul cărora au fost puse în discuție greșelile tipice pentru fiecare publicație. Totodată, fiecărei redacții i-a fost donat un exemplar al "Dicționarului greșelilor de limbă", procurat de către CIJ.

Recomandările au fost sistematizate în rapoarte finale, care au fost prezentate în cadrul unei mese rotunde, organizate de CIJ și API, la 20 noiembrie, la Chișinău. Aceste expuneri au servit drept bază pentru un material, semnat de Rodica Mahu, ce a fost publicat în Buletinul Mass Media în RM din luna decembrie 2002. Participanții la această manifestare au ținut să

menționeze importanța unor asemenea proiecte, insistând asupra desfășurării unui șir de acțiuni din aceeași serie - seminare, mese rotunde, editarea unor broșuri etc.

Reportaj fotografic: Curs introductiv de fotojurnalism 24-28 iunie

Sub acest generic, între 24-28 iunie 2002, la Chișinău s-a desfășurat un seminar de cinci zile pentru studenții de la Facultatea de Jurnalism care doresc să însușească principiile de bază ale fotojurnalismului. Seminarul a fost organizat de CIJ, cu sprijinul financiar al Fundației Soros-Moldova.

Alături de Karin STEINBRUEK, fotojurnalist din SUA, la seminar au fost invitați, în calitate de experți, fotoreporterii autohtoni consacrați - Nicolae POJOGA, Tudor IOVU, Valeriu CORCIMARI. Conceptul seminarului s-a axat pe îmbinarea cursului teoretic de instruire în sala de clasă cu sarcini concrete din practica fotografică. Participanții au fost familiarizați cu elementele indispensabile unei fotografii repotericești de calitate, cu tehnicile de realizare a acesteia, au discutat despre rolul fotografiei în jurnalism, elementele unei fotografii repotericești bune etc.

Agenda seminarului a inclus și o vizită la salonul de arta fotografică al agenției Moldpres. Pe durata seminarului, fiecare din cei 12 participanți a fost dotat cu un aparat de fotografiat, având posibilitatea să aplice în practică deprinderile și cunoștințele acumulate.

Seminar: Etica, jurnalismul civic și democrația 1-5 aprilie

Între 1 și 5 aprilie 2002, CIJ, în colaborare cu Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării a USM, a organizat la Chișinău un seminar cu genericul Etica, jurnalismul civic și democrația, suținut de Tyrone SHAW, profesor de jurnalism la Johnson State College din Johnson, Vermont (SUA).

Seminarul s-a desfășurat în limba română și a fost destinat jurnaliștilor începători și studenților de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării și cea de Științe Politice și de Administrare Publică. Instructorul și-a pus scopul să familiarizeze participanții cu etica jurnalistică – aspecte teoretice și studii de caz. Au participat 15 studenți, dintre care 14 - de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării și un student de la Facultatea de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative de la Universitatea de Stat din Moldova

Au fost abordate următoarele teme:

- introducere în etica deciziilor;
- probleme de devotament profesional: alegerea între datorii opuse;
- viața privată și presa într-o societate deschisă;
- etica informației: adevărul – o căutare a jurnalistului;
- îndeplinirea promisiunii: mass-media într-o societate democratică;
- jurnalismul civic: speranța noastră.

Clubul de Presă

Clubul de Presă a fost lansat în toamna anului 1995, în colaborare cu Comitetul pentru Libertatea Presei, urmărindu-se obiectivele unei mai bune comunicări între jurnaliști, în problemele de interes comun, și a unor întâlniri cu personalități din diverse domenii ale vieții publice. Din 2001, CIJ și UJM organizează ședințe comune ale Clubului de presă din Chișinău și ale Clubului național de presă.

Printre temele ședințelor din anul 2002 s-au numărat:

- "Criza sistemului de administrare publică locală din R. Moldova", cu participarea experților IDIS: Victor POPA, dr. habilitat în drept, Igor MUNTEANU, director executiv IDIS, Victor MOCANU, dr., expert în administrare publică, Valeriu PROHNIȚCHI, expert în finanțe

publice, Liubomir CHIRIAC, dr., expert in dezvoltare locală, Vasile BĂLAN, președintele Ligii Naționale a Asociațiilor de Primari;

- prezentarea barometrului opiniei publice, realizat, la comanda Institutului de Politici Publice, de Institutul de Marketing și Sondaje IMAS Inc. Chișinău;
- Greva jurnaliștilor de la Teleradio Moldova și reacția puterii etc.

Ședința anuală a Clubului de Presă

19 decembrie

Prin decizia comună a Clubului de Presă din Chișinău (CIJ și CLP) și a Consiliului de experți de pe lângă CIJ, în conformitate cu rezultatele unui sondaj efectuat de Institutul de Marketing și Sondaje IMAS, au fost desemnați câștigătorii în topul „10 ziariști ai anului 2002” la următoarele categorii: editorialiști – Constantin TĂNASE, TIMPUL; reporteri de ziar - Alina ANGHEL, TIMPUL, Dmitri CIUBAȘENCO, „Moldavskie vedomosti”; reporteri de agenție - Vasile BOTNARU, BASA-press, Igor VOLNIȚCHI, INFOTAG; jurnaliști radio/tv – Valentina URSU, Radio Moldova, Oleg BREGA, Antena C, Mircea SURDU, TVM, și Angela GONȚA, PRO TV ; ziariști din presa locală - Veaceslav PERUNOV, publicația „SP”, Bălți.

De asemenea, au fost acordate următoarele premii speciale ale Clubului de Presă: speranța anului - Aliona AVRAM „Accente”; jurnalistul care a sfidat normele deontologice prin lipsă de principii, obediență politică - Ion BERLINSCHI; cea mai bună evoluție în mass media – săptămânalul TIMPUL.

În cadrul sondajului efectuat de IMAS au fost chestionați 80 de lideri de opinie și 125 de jurnaliști din presa scrisă și electronică din republică, câștigătorii fiind desemnați conform următoarelor criterii:

* la categoria editorialiști – pentru respectarea normelor deontologice, echidistanță politică, impact asupra opiniei publice;

* la categoria ziariști (reporteri de ziar, de agenție, jurnaliști radio/tv) – pentru respectarea normelor deontologice, echidistanță politică, impact asupra opiniei publice, operativitate, actualitatea subiectelor, gradul de risc, caracterul investigativ.

La serata de decernare a premiilor, desfășurată cu sprijinul financiar al Fundației Soros-Moldova, BC Moldincombank, Moldova Agroindbank și Union Fenosa, au participat peste 150 de invitați.

PROIECTE ÎN CADRUL SEENPM

Mai multe proiecte speciale, realizate de CIJ în anul 2002, și-au propus, pe lângă obiective specifice, și scopul de a consolida presa independentă din R. Moldova.

Programele de instruire din acest an au urmărit în special îmbunătățirea calității presei și eficientizarea capacităților manageriale ale instituțiilor media prin instruirea managerilor din domeniul presei electronice și a ziariștilor din presa scrisă și de la radio. Cursurile, cu o durată diferită, au acoperit tematici variate, de la scrierea știrii radio și reportajului agrar, până la realizarea anchetei reportericești. Numărul tot mai mare al publicațiilor școlare care au solicitat asistența CIJ ne-a determinat să continuăm colaborarea cu jurnaliștii tineri. O tendință și un element specific al programelor din 2002 a fost implicarea tot mai serioasă a formatorilor locali, inclusiv din rîndul celor instruiți în cadrul Rețelei de Profesionalizare a Mass-Media din Europa de Sud-Est.

MANAGEMENTUL UNUI POST DE RADIO

Finanțare: Rețeaua de Profesionalizare a Mass-media din Europa de Sud-Est (SEENPM)

Cursul a fost divizat în două etape (25 mai și 19-20 iulie): „De la idei la strategii” și „De la strategii la practici” și a avut un obiectiv dublu: de a instrui managerii din cadrul posturilor de radio din R.Moldova în vederea aplicării tehnicilor manageriale moderne și de a întări și a evalua aptitudinile instructorului, după încheierea cursurilor teoretice de la Sofia și Chișinău. Scopul final a fost de a pregăti participanții pentru aplicarea elementelor de bază ale managementului în cadrul postului de radio.

Instructorul Victor OSIPOV, director al Asociației Presei Electronice Libere APEL, a prezentat informații privind elaborarea concepției de activitate a unui post de radio, determinarea priorităților, gestionarea resurselor financiare, precum și coordonarea activității echipei postului de radio. De asemenea, participanților le-au fost prezentate elementele de planificare strategică pentru stațiile radio, ale strategiilor și tacticilor competitive etc.

La acest eveniment au participat manageri de la posturi de radio din Chișinău și Edineț, precum și ziaristi din alte regiuni, care doresc să înceapă o carieră de manager.

Atelier pentru managerii radio

Finanțare: Programul FRESTA al Ministerului danez pentru Afaceri Externe

Zece manageri radio din opt țări din sud-estul Europei au participat la un atelier desfășurat la Chișinău în perioada 18-25 martie 2002. Organizat sub auspiciile Rețelei de Profesionalizare Mass-Media din Europa de Sud-Est (SEENPM) și SEENAPB, la atelier s-a pus accentul pe dezvoltarea diferitelor aptitudini de formator. Participanții au însușit elementele de planificare strategică pentru stațiile radio și ale strategiilor și tacticilor competitive. De asemenea, au fost prezentate procedee de evaluare a seminarelor locale și de dezvoltare a programelor de instruire. Atelierul a fost condus de către Graeme MORELAND, expert în managementul radio din Marea Britanie. Atelierul de la Chișinău a constituit etapa a II a unui training pentru formatori, organizat după o schemă comună a SEENPM/SEENAPB, care va include și organizarea cursurilor locale în țările din regiune. Prima etapă a acestui curs a avut loc în ianuarie, la Sofia, Bulgaria.

ANCHETA REPORTERICEASCĂ, DE LA CONCEPȚIE LA REALIZARE

Finanțare: Rețeaua de Profesionalizare a Mass Media din Europa de Sud-Est (SEENPM), 11–13 aprilie, 4 – 6 iulie și 18 noiembrie

Seminarul a fost organizat de CIJ pentru tinerii jurnaliști interesați de investigație. Obiectivul acestuia a fost de a-i familiariza cu tradițiile și metodele jurnalismului de investigație internațional, de a facilita accesul tinerilor jurnaliști din R. Moldova la noi metode atât practice, cât și teoretice de realizare a investigațiilor, precum și de a-i încuraja în realizarea mai multor investigații reportericești de calitate. La seminar au participat 12 jurnaliști de la diferite instituții mass-media.

Prima etapă a durat trei zile, participanții fiind familiarizați cu noțiuni generale despre ancheta reportericească, instrumentele anchetei (observarea directă, documentele, interviurile) și sursele de informare. Drept probă de control a servit crearea unui plan de realizare a unei anchete reportericești. Fiecare participant a prezentat spre discuții colegilor planul de activitate, iar acesta a fost analizat în cadrul zilei a treia, care a avut un caracter mai mult practic.

Participanții au primit drept temă pentru acasă realizarea unei anchete reportericești în baza planului prezentat la curs. Materialele publicate au fost expediate tuturor participanților pentru a servi drept material de analiză pentru etapa a doua.

Pentru **etapa a doua** au fost selectați opt dintre cei 12 jurnaliști care au participat la prima etapă. Aceștia au prezentat anchete reportericești realizate în baza planului discutat și

îmbunătățit la prima etapă a seminarului. Pe lângă analiza anchetelor reportericești, participanții la seminar au avut posibilitatea să cunoască activitatea unui jurnalist cu experiență în domeniu. Este vorba de Liviu AVRAM, șeful Departamentului investigații de la cotidianul ADEVĂRUL din România.

La finele proiectului s-a discutat și despre perspectiva creării unei rețele a jurnaliștilor de investigație din R. Moldova. Jurnaliști de la mai multe instituții de presă și-au arătat interesul față de crearea unei asociații formale sau neformale care ar facilita dezvoltarea jurnalismului de investigații în R. Moldova și ar apăra interesele celor care practică acest gen de jurnalism.

ȘTIREA RADIO

Finanțare: Rețeaua de Profesionalizare Mass Media din Europa de Sud-Est (SEENPM)

Scopul acestui seminar, organizat la 20 și 21 aprilie, a fost de a oferi participanților informații despre scrierea știrilor și posibilitatea de a aplica în practică cele însușite, precum și pregătirea unor buletine de știri. Instructor la acest seminar a fost Lilia COJOCARU, prezentator de știri, Radio PRO FM, însoțită la a doua etapă de către Mirela RUS, din România.

Cei 11 participanți la seminar au avut de pregătit o temă pentru acasă, care consta în a scrie sau a edita trei știri radio (locale, naționale, internaționale) și a înregistra un buletin de știri difuzat de un post de radio. Printre seminaristi au fost colaboratori ai posturilor de radio „RADIO 7”, „Blue Star”(Bălți), „ANTENA C”, studenți de la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării.

Au fost examinate următoarele subiecte: ce este știrea (în general) definiția, structura știrii, caracteristicile știrii, calitățile știrii, similitudini și diferențe dintre știrea în general și știrea radio, reflectarea unui eveniment folosind diferite formate de știri, metode de scriere a știrii difonice, ierarhizarea știrilor într-un buletin, criteriile știrii, sursele, tipurile de interviu.

TEHNICI DE FOLOSIRE A CALCULATORULUI ÎN JURNALISM

Finanțare: Rețeaua de Profesionalizare a Mass Media din Europa de Sud-Est (SEENPM)

Centrul Independent de Jurnalism a organizat între 26 și 28 septembrie un seminar pentru jurnaliștii de la toate tipurile de mass-media din republică. În cadrul acestuia, instructorul Vitalie CHIPERI, expert resurse informaționale la Programul de instruire și acces la Internet IATP, a prezentat diverse modalități prin care jurnaliștii pot folosi computerul în activitatea lor zilnică. Agenda seminarului a inclus subiecte privind arhivarea datelor și gestionarea informației, căutarea informației pe Internet, lucrul cu programele Microsoft Excel și Microsoft Acces. Seminarul a fost găzduit de programul IATP, care a pus la dispoziția participanților 10 calculatoare cu conexiune Internet.

DIVERSITATEA ÎN PRESĂ

La 11 și 12 septembrie 2002, Centrul Independent de Jurnalism, cu suportul financiar al Consiliului European, a desfășurat la Chișinău un seminar cu genericul „Diversitatea în presă”.

În cadrul acestuia, în jur de 50 de participanți reprezentând diferite regiuni ale Republicii Moldova au discutat căile de promovare a toleranței și sensibilității în activitatea zilnică a jurnalistului. Raportorii locali, Constantin Marin, dr. hab., conferențiar universitar, USM, Ștefan Piron, director, Centrul Independent de Jurnalism, Comrat, și Andrei Safonov, redactor-șef,

săptămânalul „Novaia gazeta”, Tighina, s-au referit la situația din Republica Moldova, unitatea teritorial-administrativă Gagauz-Yeri și regiunea transnistreană. Din perspectiva internațională, acest subiect a fost tratat de Svetozar Sarkanjac, redactor-șef adjunct al cotidianului „Glas Slavonje” din Osijek, Croația, și Mircea Toma, directorul Agenției de Monitorizare a Presei din București, România. Pe parcursul seminarului, participanții, jurnaliști și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale antrenate în implementarea proiectelor pentru promovarea toleranței, au completat un chestionar, elaborat de CIJ, de evaluare a necesităților în perspectiva creării unei rețele a ziariștilor ce scriu pe teme de diversitate în Moldova. Ei s-au arătat interesați de participarea la proiecte de acest fel la nivel național, regional și local. De asemenea, participanții au menționat necesitatea monitorizării diversității în mass-media și publicarea acestor rezultate.

TEMATICA AGRARĂ ÎN MASS-MEDIA DIN RM (proiect demarat in 2001)

În anul 2002 s-au desfășurat doua evenimente: seminarul pentru redactori radio și conferința de încheiere a proiectului

Finanțare: Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Fundația Soros-Moldova și East-West Management Institute, INC. (EWMI) în cadrul Programului de Asistență pentru Fermierii Privati.

Reportajul pe teme din agricultură

CIJ a organizat în zilele de 11 și 12 martie 2002 un seminar pentru redactorii și reporterii radio, intitulat „Reportajul pe teme din agricultură”. Cursul a fost ținut de către Gheorghe GHELMEZ, director-adjunct al Studioului teritorial Radio București. În calitate de instructor a participat Lilia COJOCARU, instructor CIJ, Radio PRO FM. La acest seminar au participat 14 reporteri și redactori de la următoarele posturi de radio: FM 103.5, Bălți; Radio Europa Liberă, Radio Moldova, Antena C.

Seminarul le-a oferit participanților posibilitatea de a face un schimb de păreri și de experiență cu colegul de breaslă din România. Agenda seminarului a inclus următoarele teme:

- știrea agrară: sursele unei știri agrare, calitatea unei știri, structurarea știrii în funcție de tipologia ascultătorului de informație agrară, accesibilitatea comunicatelor oficiale și a datelor tehnice;
- interviul radio – o artă a conversației: documentarea, alegerea interlocutorului, tipuri de întrebări pe teme agrare;
- reportajul radiofonic – un gen publicistic uitat: tehnici de redactare, reportajul în direct, reportajul-emisiune;
- comentariul radio pe teme agrare: calitățile comentatorului, neutralitatea comentatorului;
- comentariul – punct de vedere al autorului sau al postului de radio;
- emisiunile agrare complexe;
- modalitățile de cercetare pentru stabilirea tipologiei ascultătorilor emisiunilor pentru sate.

Partea practică a cursului s-a axat pe analiza materialelor radiofonice pregătite și difuzate de postul de Radio Moldova Actualități și de Radio Actualități București, inclusiv a buletinelor informative difuzate în cadrul emisiunilor specializate: „Viața Satului”, „Bună dimineața, gospodari” etc.

Conferința de încheiere a proiectului „Tematica agrară în mass-media din RM”

La 30 aprilie 2002, Centrul Independent de Jurnalism a prezentat bilanțul proiectului „Promovarea jurnalismul agrar în R. Moldova”, care a inclus următoarele componente:

- desfășurarea stagiilor de trei luni pentru tineri specialiști și studenții de la facultățile de jurnalism, agricultură și economie;
- editarea buletinului electronic lunar „Reforma agrară în știri”;
- organizarea concursului în trei etape pentru jurnaliștii care scriu pe teme agrare;
- editarea broșurii cu materialele câștigătorilor;
- un ciclu de seminare pentru jurnaliștii din presa scrisă și reporterii radio, privind diverse aspecte ale reportajului agricol.

Programul a avut drept scop consolidarea jurnalismului agrar în R. Moldova, îmbunătățirea calității abordării tematicii agricole în mass-media, sensibilizarea opiniei publice cu privire la evenimentele curente și problemele actuale ale sectorului agrar.

În cadrul conferinței, Asociația Presei Independente a prezentat proiectul „Fermierul – la un an de activitate”, avându-i ca invitați pe protagoniștii articolelor din suplimentul „Fermierul”. De asemenea, au fost prezentate rezultatele ultimei etape a concursului, a fost lansată culegerea „Tematica agrară în mass-media din R. Moldova”, au fost analizate lucrările și premiați câștigătorii.

STAGII ÎN DOMENIUL JURNALISMULUI AGRAR

Finanțare: Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), East-West Management Institute (EWMI) și Fundația Soros-Moldova, în cadrul Programului de Asistență pentru Fermierii Priviți

Seminar introductiv pentru stagiarii în domeniul jurnalismului agrar

Seminarul a fost moderat de Igor VATAMANIUC, coordonator resurse tehnice, PAFP, și de Petru MACOVEI, redactor-șef, suplimentul FERMIERUL.

La seminar au fost invitați: Mihai GUZUN, conferențiar, facultatea de jurnalism, USM; Vlad BERCU, departamentul economic, BASA-press; Vasile BOTNARU, departamentul social-politic BASA-press; Natalia COSTAȘ, reporter, Jurnal de Chișinău. Gerry KNUTSON, director executiv al PAFP, a venit cu o scurtă informație despre specificul activității PAFP și rolul mass-media în susținerea acestui program.

Invitații le-au vorbit stagiilor despre reforma agrară și prezența acestui subiect în jurnalismul moldovenesc, s-au referit la noțiunea de știre, la specificul presei scrise, audiovizualului și a lucrului unei agenții de presă, prezentându-le informații utile despre cum s-ar putea de scris mai interesant despre agricultură.

De asemenea, stagiarii au fost informați despre specificul fiecărei etape a stagiului, având posibilitatea să-și expună doleanțele lor față de acest program. Stagiarii au apreciat înalt organizarea, exprimându-și dorința de a mai participa la seminare de acest fel.

Seminar „Scrierea cererilor de finanțare”

CIJ, în comun cu PFAP, a organizat la 18 noiembrie un seminar de instruire pentru stagiari, cu tema „Scrierea cererilor de finanțare”, care a întrunit stagiarii primelor două promoții – în total 12 bursieri. Seminarul a avut drept scop familiarizarea cu condițiile de bază pe care le impune scrierea cererilor de finanțare, precum și cu modalitățile de realizare a acestora. Participanților la seminar le-au fost prezentate criteriile generale de scriere a cererilor de finanțare, precum și informații privind procedura de selectare a beneficiarilor de granturi. De asemenea, stagiarii au aflat care sunt modalitățile de căutare a resurselor pentru proiecte și care sunt cerințele privind miniproiectele și termenele de prezentare a acestora.

La finele seminarului, participanții au fost rugați să numească temele care pe viitor ar trebui să fie abordate în cadrul altor seminare. Prezentăm în continuare câteva din sugestiile lor: ar fi

binevenite seminare cu aceeași tematică, unde să fie prezentate în detaliu tot ce ține de scrierea cererilor de finanțare, informații despre faptul cum se calculează bugetul unui proiect, seminare având drept obiectiv îmbunătățirea calității materialelor scrise și creșterea profesionalismului în domeniul jurnalismului agrar, precum și pe alte teme economico-agrar și de contabilitate.

MARKETINGUL AGRICOL – O PROBLEMĂ ACTUALĂ A PRODUCĂTORILOR AUTOHTONI

Seminar, masă rotundă, concurs

Finanțare: Programul de parteneriat Alianța pentru Susținerea Pieții Agricole (ASPA) Seminar

În perioada 10 –12 iulie 2002, la Chișinău a fost organizat un seminar pentru ziaristi cu tema "Marketingul agricol – o problemă actuală a producătorilor agricoli", la care au participat circa 60 de invitați, dintre care circa 35 de jurnaliști cu experiență în domeniul jurnalismului agrar.

La seminarul moderat de Vasile BOTNARU (departamentul social-politic, BASA-press) și Vlad BERCU (departamentul economic, BASA-press) au fost prezenți specialiști de la Alianța pentru Susținerea Pieții Agricole (ASPA), MEPO, CAMIB, Federația Națională a Fermierilor, Asociația Micului Business, Asociația Producătorilor Agricoli, Consultanță și Credit în Agricultură. Invitat special la seminar a fost Laurențiu GHEORGHE, expert, redactor la ziarul „Capital” din București, care a condus atelierul de creație intitulat "Cum scriem despre marketingul agricol", organizat zilnic în cadrul seminarului. Astfel, participanții la seminar au făcut cunoștință cu experiența presei românești cu specific agrar.

În cadrul seminarului a fost organizată o vizită la Cooperativa de marketing "Mândria albinei" din Căușeni. Sergiu BUGREA, directorul Centrului de Business, și Alexandru BUGA, directorul executiv al cooperativei, le-au vorbit jurnaliștilor despre specificul activității acestei structuri și au prezentat mostre ale produselor comercializate de "Mândria albinei" pe piața internă și externă. La finele seminarului au fost anunțate condițiile unui nou concurs pentru jurnaliști.

Masa rotundă

La 21 noiembrie 2002, la Chișinău a fost organizată o masă rotundă cu genericul "Marketingul – o problemă actuală a producătorilor agricoli". Au participat atât ziaristi care scriu în domeniu, cât și reprezentanți ai agenților economici și ai instituțiilor care au menirea de a facilita exportul produselor agricole moldovenești.

Participanții la masa rotundă au abordat diverse aspecte ale problemelor pe care le întâmpină producătorii autohtoni la export, inclusiv dificultățile de ordin juridic cu care se confruntă ei. De asemenea, s-a vorbit despre metodele de facilitare a comerțului și a transporturilor în Europa de Sud-Est, despre pomovarea produselor agricole moldovenești peste hotare. Ziaristii au evaluat masa rotundă drept una necesară și utilă, menționând că în cadrul acesteia au reușit să obțină răspunsuri la multe întrebări. De asemenea, participanții au fost de părerea că desfășurarea unor astfel de mese rotunde și concursuri pentru ziaristi contribuie într-o mare măsură la creșterea numărului de materiale ce tratează subiecte privind marketingul produselor agricole.

PROMOVAREA ZIARELOR ȘCOLARE (proiect demarat în 2001)

Finanțare: Ambasada SUA în R. Moldova și Fundația Soros-Moldova 4,5 și 6 martie

Centrul Independent de Jurnalism a organizat o expoziție a ziarelor școlare și un seminar pentru redactorii publicațiilor școlare cu genericul "**Managementul presei școlare**". Scopul acestor activități a fost de a stimula aptitudinile jurnalistice și de a instrui elevii dotați și redactorii de la publicațiile școlare, în vederea consolidării acestor publicații ca forum de idei pentru tânăra generație.

La seminar au participat peste 50 de persoane, dintre care 43 de reprezentanți a peste 25 de publicații școlare din diverse regiuni ale RM. În cadrul seminarului au fost abordate următoarele teme:

- management și manager: lucrul cu oamenii și cu finanțele;
- formarea unei echipe, organizarea lucrului în redacție, surse de existență;
- un ziar pentru copii cu drepturi;
- marketing și publicitate: cum se gestionează o revistă on-line;
- cum funcționează o agenție de știri.

În ultima zi de lucru, participanții au efectuat vizite de documentare pe teren la următoarele redacții: agențiile de presă Infotag și BASA-press, Radio Moldova și săptămânalul Jurnal de Chișinău.

În cadrul aceluiași program a fost organizată o masă rotundă cu genericul **“Ziarele școlărești ca model de cooperare și comunicare între tineri”**, la care a fost inițiat un dialog între participanți și oaspeți. Tinerii au avut posibilitatea de a discuta deschis despre problemele cu care se confruntă, iar reprezentanții organizațiilor finanțatoare – de a le oferi informații pentru soluționarea lor.

Participanții au notat, în formularul de evaluare, următoarele observații cu privire la organizarea acestor evenimente: a fost util, a fost bine; am avut o atmosferă interesantă, unde am aflat lucruri interesante; totul a fost peste așteptările mele; interesant, captivant, ospitalier; am cunoscut oameni competenți, tineri energici, dornici de a face ceva.

Ei au propus organizarea unei tabere de vară cu mai multe activități practice și editarea unui ziar, colaborarea cu ziare școlare din străinătate și și-au exprimat dorința de a afla mai multe lucruri despre etica jurnalistică, influența mass-media asupra educației copiilor, despre problemele tinerilor ziariști, conceptul de asociație a tinerilor ziariști etc.

Participanții au luat decizia de a crea un Club de presă al juniorilor, de a edita o publicație on-line a tinerilor din R.Moldova, fiindu-le asigurată susținere din partea CIJ, a Consiliului Național al Tineretului și a Reprezentanței UNICEF în R.Moldova.

Seminarul **„Publicațiile școlare on-line”**, organizat de Centrul Independent de Jurnalism, a fost găzduit între 22 și 24 martie 2002 de Programul de Instruire și Acces la Internet (IREX/IATP), unde au fost ținute o serie de lecții de web design pentru reprezentanții publicațiilor școlare din R. Moldova, cu scopul de crea o revistă on-line pentru tinerii jurnaliști.

La seminar au participat 10 persoane, reprezentând următoarele publicații școlare: “PRO Elev”, jud. Chișinău; “Glasul copilului”, Glodeni; “Civilizația nouă”, Chișinău; “Ateneu”, Edineț; “The Cimișlia News”, Cimișlia; “Nabliudatel”, Chișinău; “Cercetașul”, Chișinău; “Alacritas”, Chișinău, precum și reprezentanți de la Radio Moldova și Universitatea de Stat din Moldova.

În cadrul seminarului, Dorin GHERGHELIU, expert IATP, a instruit participanții în vederea creării paginilor web cu ajutorul programului Front Page Express, vorbindu-le și despre principiile de creare a unei pagini.

Structura seminarului, care a constat din ore teoretice, ore practice, întrebări și răspunsuri, s-a dovedit a fi foarte eficace. Membrii grupului au obținut cunoștințe suficiente pentru a putea să creeze fiecare câte o pagină web, au învățat cum să plaseze sau să modifice informațiile etc.

BAZELE JURNALISMULUI PETRU LICEENI

Finanțare: Ambasada SUA la Chișinău

Un atelier privind bazele jurnalismului pentru liceeni a fost găzduit de CIJ între 1 și 10 iulie 2002. 11 liceeni de la diferite instituții de învățământ din Chișinău și Republică au învățat tehnici de interviu, modalități de scriere a materialelor, scrierea lead-urilor unei știri. Instructorul - Steven JOUNGBLOOD, profesor la Park University din SUA, care a predat în primăvara anului 2001 la USM, a abordat diverse aspecte privind scrierea știrilor, a editorialelor și a coloanelor de știri. Activitățile teoretice au fost combinate cu ședințe practice.

La atelier au fost invitați reporteri consacrați, fotoreporteri, manageri din mass media. Participanților le-a fost oferită posibilitatea de a vizita redacția ziarului Jurnal de Chișinău, studiourile PRO TV și PRO FM; unele ședințe au fost găzduite de Programul de Instruire și Acces la Internet IATP.

După două săptămâni de lucru, a fost publicat un ziar de 8 pagini - „Noul jurnalist”. Publicația, editată cu sprijinul CIJ, conține articole ale studenților ce tratează subiecte privind istoria, corupția, problemele orfanilor, costurile studiilor la USM etc.

SERVICIUL JURIDIC

Aria de activități a Serviciului Juridic cuprinde: perfecționarea legislației mass-media în R. Moldova, analiza legislației existente, avizarea și elaborarea proiectelor de legi în domeniu, consultarea jurnaliștilor în probleme de drept mass-media, monitorizarea situațiilor de încălcare a drepturilor și libertăților jurnaliștilor.

Activitatea curentă a Serviciului Juridic:

- analiza legislației mass-media și participarea la elaborarea propunerilor de perfecționare a legislației existente;
- consultație gratuită în toate problemele ce țin de legislația mass-media;
- organizarea seminarelor instructive pentru jurnaliști, în scopul educării unei culturi juridice adecvate, dar și pentru juriști, în scopul familiarizării acestora cu standardele europene ale libertății de exprimare și informare;
- publicarea de articole analitice și informative pe probleme ce țin de dreptul mass-media;
- formarea unei biblioteci de cărți, de alte resurse informaționale, în domeniul legislației mass-media;
- elaborarea și dezvoltarea cursului Dreptul Comunicării pentru studenții Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Universitatea de Stat din Moldova;
- coordonarea reprezentării legale a jurnaliștilor în instanță prin intermediul Clinicii Juridice a Universității de Stat din Moldova;
- colaborarea cu alte organizații nonguvernamentale și de stat în vederea implementării Legii accesului la informație și a standardelor europene privind libertatea de exprimare.

Consultație juridică și reprezentare în instanță

Serviciul Juridic oferă gratuit consultații juridice pentru jurnaliști și organizații mass-media. Se acordă consultație juridică calificată și se oferă acte normative în ultima lor variantă. Serviciul Juridic primește de la jurnaliști locali și experți străini mai mult de 15 întrebări (cereri) pe lună. Problemele abordate sunt, în special, apărarea onoarei și demnității, accesul la informație, publicitatea, dreptul de autor, dreptul la viața privată, statutul juridic al publicațiilor ș.a.

Conferințe. Seminare

La **19 februarie 2002**, Centrul Independent de Jurnalism, cu susținerea financiară a Institutului pentru o Societate deschisă din Budapesta, a organizat pentru jurnaliști și studenți în jurnalism din Chișinău seminarul „Legislația privind defăimarea în Republica Moldova – probleme și soluții”. Printre subiectele puse în discuție au fost: apărarea onoarei și demnității prin mijloace civile, penale și administrative; noțiunea de „informație” și categoriile ei;

jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului; procedura apărării onoarei și demnității prin mijloace civile; despăgubiri materiale pentru prejudiciul moral și material cauzat prin lezarea onoarei și demnității ș.a. În afara aspectelor teoretice, participanții au fost implicați în ședințe de ordin practic, în special cu prilejul unui studiu de caz. Participanții au fost invitați să pună în discuție probleme din activitatea lor cotidiană și cazurile care le-au prilejuit confruntări cu justiția. Experții seminarului au fost Olivia PÎRȚAC, coordonator al Serviciului Juridic al CIJ, și Sergiu OSTAF, expert, Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din R. Moldova.

La **1 martie 2002** CIJ a organizat un seminar care a reluat tematica celui din 19 februarie 2002, însă de data aceasta participanții au venit din diferite regiuni ale R. Moldova. A fost abordat plenar conținutul normelor civile, penale și administrative care reglementează domeniul, deosebirea dintre apărarea prin mijloace juridico-civile a onoarei și demnității și apărarea acesteia prin mijloace juridico-penale. S-au pus în discuție și prevederile care se conțin în proiectele Codurilor Penal și Civil. Seminarul a conținut de asemenea exerciții practice și discuții pe baza litigiilor judiciare în care erau implicați jurnaliștii participanți la seminar.

La **30 aprilie 2002**, Centrul Independent de Jurnalism, în colaborare cu Asociația Presei Electronice APEL, a organizat o masă rotundă cu genericul "Instituția publică a audiovizualului: cadru juridic". Masa rotundă a fost organizată în cadrul Zilelor Libertății Presei. Circa 40 de experți în audiovizual, jurnaliști din presa scrisă și audiovizual au participat la această masă rotundă. Printre subiectele puse în discuție, tratate teoretic și practic, au fost: «Principii de bază privind crearea și funcționarea instituției publice a audiovizualului" /Constantin PÎRȚAC/, 'Experiența democrațiilor europene în instituirea și funcționarea posturilor publice de radio și televiziune. Modele de finanțare: experiențe și opțiuni pentru realitățile din R. Moldova" /Alexandru DOROGAN/, 'Mecanisme de administrare și programare: factori esențiali în determinarea statutului instituției publice a audiovizualului" /Ștefan SECĂREANU/, 'Politica editorială, depolitizarea și statutul jurnalistului din instituția publică a audiovizualului. Problematika cenzurii" /Mircea SURSU, Angela ARAMĂ, Corina FUSU/. De asemenea, au fost discutate posibilitățile practice de transformare a Companiei de Stat "Teleradio Moldova" într-o instituție publică a audiovizualului, precum și oportunitatea formării unui grup de lucru care să lucreze la elaborarea unei legi-cadru în acest domeniu.

La **4-5 decembrie 2002**, Centrul Independent de Jurnalism a organizat, cu susținerea financiară a Institutului pentru o Societate Deschisă din Budapesta, seminarul "Protecția drepturilor de autor în contextul reglementării juridice a Internetului". Seminarul s-a axat pe problema apărării dreptului de autor în Internet. Aceasta constituie o problemă globală la etapa actuală, dar ea se manifestă stringent în special în state ca R.Moldova, mai puțin dezvoltate, inclusiv în ceea ce privește Internetul, unde acestuia-i lipsește o reglementare juridică specială. Problematika dreptului de autor și a specificului Internetului a fost abordată sub mai multe aspecte, în funcție de necesitățile participanților și problemele cu care se confruntă în activitatea profesională.

Participanții la seminar au fost jurnaliști, în special, persoane care practică jurnalismul on-line, fotojurnaliști, studenți la ziaristică, programatori, inclusiv de la instituții mass-media, juriști și alte persoane interesate.

În calitate de experți au participat: *Paul GATES*, profesor asociat, Facultatea de Comunicare, Appalachian State University, Boone, North Carolina, SUA., *Dorian CHIROȘCA*, directorul general al Agenției de Stat pentru Drepturile de Autor, lector universitar USM., *Vitalie CHIPERI*, programator-designer la Compania "Compudava", și *Olivia PÎRȚAC*, coordonator al serviciului juridic al Centrului Independent de Jurnalism, lector universitar USM.

Analiză și monitorizare a legislației, publicații

Una dintre activitățile curente ale Serviciului Juridic este analiza legislației R. Moldova, elaborarea unor propuneri de îmbunătățire a legislației. Astfel, pe parcursul perioadei la care se referă raportul s-au făcut studii asupra problematicii defăimării în R. Moldova, asupra problemelor de reglementare a statutului juridic al televiziunii publice, asupra prevederilor ce vizează mass-media din noul Cod Civil și din noul Cod Penal, asupra problematicii interacțiunii infracțiunii de mită cu jurnalistică, problematica accesului la informație ș.a.

Rezultatele analizei și monitorizării legislației sunt prezentate la seminarele și conferințele organizate, reflectate în mass-media sub forma unor comunicate, interviuri, cît și prezentate sub forma unor articole în buletinul analitic "Mass-media în R. Moldova", în alte cărți sau culegeri de materiale științifico-didactice.

Elaborarea cursului "Dreptul comunicării"

Elaborarea cursului "Dreptul comunicării" și introducerea acestuia la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării și la Facultatea de Drept a USM a constituit un obiectiv și o activitate la care s-a lucrat în cadrul Serviciului Juridic al CIJ pe parcursul mai multor ani. Începînd cu ianuarie 2002, acest curs a fost introdus în programul de studii în calitate de curs obligatoriu, fiind predat tuturor studenților Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării. În anul 2002 el a fost predat, de asemenea, studenților specializați în jurnalism la Academia de Relații Internaționale și Studii Diplomatice. Este pentru prima dată în istoria facultății când se introduce un curs, avînd ca obiect legislația mass-media.

Pagina web a Serviciului Juridic al CIJ

În cadrul paginii web a Centrului Independent de Jurnalism a fost creată secțiunea Serviciului Juridic, în varianta română și în cea engleză, conținînd atît informație despre activitățile Serviciului, cît și legi și alte acte normative. Actele normative sunt actualizate în permanență, în conformitate cu modificările survenite și legile nou adoptate. Începînd cu 2002, aici pot fi accesate și versiunile în limba rusă a legilor R.Moldova în domeniul mass-media. Prin intermediul paginii web poate fi contactat juristul CIJ, aceasta fiind încă o modalitate de a primi consultații juridice și de a obține informația necesară. Pagina web a Serviciului Juridic conține link-uri la alte surse de informație în domeniul dreptului mass-media.

C O N C U R S U R I

Conferință de presă privind rezultatele etapei a II-a a concursului "Tematica agrară în mass-media din R. Moldova"

31 ianuarie

Finanțare: Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Fundația Soros-Moldova și East-West Management Institute, INC. (EWMI), în cadrul Programului de Asistență pentru Fermierii Priviți

Pentru a stimula reflectarea tematicii agricole în mass-media din R. Moldova și pentru a-i da o nouă calitate, precum și pentru a atrage atenția publicului larg asupra problemelor din sectorul agrar, Centrul Independent de Jurnalism (CIJ) a desfășurat, în perioada 1 septembrie – 30 noiembrie 2001, a doua etapă a concursului "Tematica agrară în mass-media din R. Moldova". Premiile pentru mass-media regionale și naționale au revenit următorilor jurnaliști:

Presa scrisă națională

1. **Vadim CHETRARI**, Ekonomiceskoe obozrenie, premiul I - 75\$
2. **Natalia COSTAȘ**, Jurnal de Chișinău, premiul II – 50\$
3. **Maria LUPAȘCU**, Ora fermierului, premiul III - 25\$

Presa scrisă locală

1. **Elena ROMAN**, Cuvântul, Rezina, premiul I - 75\$
2. **Petru BOTNARU**, Adevărul, mun.Chișinău, premiul II - 50\$
3. **Liuba BULGARU**, Glia drochiană, Drochia, premiul III – 25\$

Agenții de știri

1. **Anatol CÂȘLARU**, Basa-press, premiul I - 75\$
2. **Lilia GUREZ**, Infotag, premiul II – 50\$
3. **Pavel DUMBRĂVEANU**, Deca-press, premiul III – 25\$

Radio

1. **Ilona ȘCHIOPU-SPĂTARU**, Radio Europa Liberă, premiul I - 75\$
2. **Leonid BURAC**, Radio Moldova, premiul II – 50\$
3. **Vladimir JAVGUREANU**, Radio Moldova, premiul III – 25\$

Televiziune

1. **Iulian BERCU**, PRO TV, Chișinău, premiul I - 75\$
2. **Andrei BARGAN**, CIM TV, Cimișlia, premiul II – 50\$
3. **Margarita HITALSKAIA**, TV Canal X, Briceni, premiul III – 25\$

Premiul special al juriului – **Ion PREAȘCĂ**, Țara – 30\$.

Premiul pentru cel mai bun articol al unui specialist în domeniu – **Anatol KRIKLIVÎI**, Institutul Național de Economie și Informații – 50\$.

Premiul pentru cel mai bun articol scris de un student – **Vlad HARJEVSCHI**, Universitatea Agrară din Moldova – 30\$.

Premiul pentru cea mai bună instituție mass-media – **JURNAL DE CHIȘINĂU** – 100\$.

La etapa a doua a concursului au participat 40 de jurnaliști cu 159 materiale.

CONCURSUL „Marketingul – o problemă actuală a producătorilor agricoli”

Finanțare: Programul de parteneriat Alianța pentru Susținerea Pieței Agricole (ASPA)

Etapa I

Concursul a avut menirea de a trezi interesul ziaristilor din presa scrisă și cea electronică astfel încât, prin materialele scrise, să fie atrasă atenția publicului larg asupra problemelor din sectorul agrar.

La prima etapă, desfășurată între 1 mai și 31 august 2002, au participat 17 jurnaliști, care au prezentat 72 de materiale privind interacțiunea dintre sectorul agrar și cel industrial, problemele legate de comercializarea produselor agricole, inițiativele producătorilor agricoli ș.a. Câștigătorii primei etape a concursului au fost:

Presa scrisă/agenții de presă

Ion PREAȘCĂ, Țara, premiul I - 75 euro;
Ghenadie TUDOREANU, Kișiniovski Obozrevatel', premiul II – 50 euro;
Vlad BERCU, BASA-Press, premiul III – 25 euro;

Presa electronică

Artur CORGHENCEA, PRO TV, premiul I - 75 euro;
Elena CHIRIAC, Teleradio Moldova, premiul II – 50 euro.

În posesia unui premiu de încurajare de 25 de euro a intrat Natalia COSTAȘ, Jurnal de Chișinău

Etapă a II

A doua etapă a concursului „Marketingul – o problemă actuală a producătorilor agricoli” s-a desfășurat între 1 septembrie și 30 noiembrie 2002. Cei 10 participanți la concurs au prezentat 43 de materiale pe următoarele teme: inițiativele producătorilor în domeniul marketingului; problemele ce apar la comercializarea producției agricole; colaborarea dintre producătorii agrari și cei din sectorul industrial, dificultățile cu care se confruntă producătorii moldoveni la exportul mărfurilor etc. Au fost desemnați următorii câștigători:

Presa scrisă/Agenții de presă

4. Gheorghe TOFAN, ziarist independent, premiul I - 75 EURO
5. Nicolae ROIBU, TIMPUL, premiul II – 50 EURO
6. Anatol CÂȘLARU, BASA-press, premiul III – 25 EURO

Presa electronică

1. Margarita HITALSKAIA-GLUȘKO, TV Canal X, premiul II – 50 EURO
2. Oleg KOSÎH, ORT-Moldova, premiul III - 25 EURO

Premii speciale ale juriului

1. Anatol PASAT, INFOTAG, 25 EURO
2. Elena ROMAN, Cuvântul, 25 EURO
3. Lili SCORȚENSCHI, BASA-press, 25 EURO

PUBLICAȚII. SONDAJE. RESURSE

CURIER MEDIA

Finanțare: Fundația Soros-Moldova în cadrul proiectului „Consolidarea mass-media independente”

În anul 2002, CIJ a continuat editarea Curierului Media, publicație bilunară care oferă jurnaliștilor informație operativă despre ceea ce se întâmplă în domeniu, pe plan local, regional și global. Curierul Media este distribuit organizațiilor mass-media în 250 de exemplare, dar și în formă electronică.

GHIDUL MASS-MEDIA DIN REPUBLICA MOLDOVA 2001-2002

Finanțare: Fundația Soros-Moldova în cadrul proiectului „Consolidarea mass-media independente”

Peste 300 de “titluri” au fost colectate și verificate pentru noua ediție a Ghidului mass-media din RM. Ediția 2001-2002 a ghidului include informații despre presa electronică și scrisă națională și locală, presa on-line, servicii de presă, organizații mass-media neguvernamentale și servicii de presă. Doi profesioniști din domeniu au pregătit materiale în legătură cu starea actuală a presei, care au servit drept introducere pentru ghid. Publicația a ieșit de sub tipar în luna august, în limbile română și engleză.

BULETINUL MASS-MEDIA

Finanțare: Fundația Soros-Moldova în cadrul proiectului „Consolidarea mass-media independente”

În 2002, Centrul Independent de Jurnalism a continuat editarea buletinului Mass-Media în Republica Moldova, care este singura publicație analitică din RM, destinată jurnaliștilor. Ea oferă

cititorilor studii, analize și comentarii privind starea de lucruri în domeniul mass-media moldovenești. Buletinul apare în română și engleză, tirajul tipărit constituind 300 de exemplare. În plus, **variantele electronice ale buletinului sunt trimise pe circa 200 adrese.**

Ediția din *luna iunie 2002* a fost dedicată transformării Companiei de Stat Teleradio-Moldova în instituție publică. Pornindu-se de la istoricul problemei, au fost prezentate diferite viziuni la această temă. Au fost abordate, de asemenea, probleme de etică jurnalistică, tema jurnalismului social (traficul de femei), presa on-line și protecția drepturilor de autor în Internet, presa din UTA Gagauz–Yeri, componența Consiliului Coordonator al Audiovizualului. O rezonanță largă în lumea jurnaliștilor le-au avut rezultatele sondajului privind audiența mass-media, accesul la informație și preferințele auditoriului.

În numărul din decembrie a fost continuată tema serviciului public de radioteleviziune, inclusiv rezultatele grevei jurnaliștilor din primăvara anului trecut. A fost abordată pentru prima dată problema aspectului lingvistic al publicațiilor locale, a jurnalismului economic și a ziarului ca mijloc de publicitate. La rubrica permanentă "litera legii" s-a scris despre noul Cod civil și noul Cod penal al Republicii Moldova din punctul de vedere al libertății de exprimare. La compartimentul „etica și profesionismul” s-a analizat comportamentul presei scrise în campaniile electorale. Prin articolul „Gen și criză de gen în mass-media” s-a atras atenția asupra reflectării tematicii feminine în presa din RM. Au mai fost publicate rezultatele sondajului privind problemele actuale ale jurnaliștilor moldoveni și audiența mass-media din RM.

PORTALUL INFORMAȚIONAL "MOLDOVA AZI"

Finanțare: Fundația Soros-Moldova

Portalul informațional "Moldova Azi" a oferit cititorilor, zilnic, în limbile română, engleză și rusă, cele mai importante știri din realitatea politică, economică și socială a RM, produse de agențiile autohtone – Basa-Press, Infotag, Flux, Moldpres, Info-prim, Infomarket. Trei din principalele evenimente ale săptămânii au fost comentate de analiștii moldoveni reprezentativi. În afară de aceasta, lunar, au fost publicate investigații, studii, analize în probleme majore ale societății noastre, cum ar fi traficul de femei, penitenciarele ș.a. Cititorii au avut ocazia să pună întrebări și să primească răspunsuri de la personalități din lumea politicii, economiei și culturii moldovenești sau să participe la diverse sondaje în probleme de actualitate (de exemplu: tranzitarea deșeurilor radioactive, referendumul de aderare la UE și NATO etc.)

SONDAJ "Audiența mass-media în RM"

Finanțare: Fundația Soros-Moldova în cadrul proiectului „Consolidarea mass-media independente”

În scopul evaluării corecte a dezvoltării mass-media și a pieței informaționale din RM, a identificării preferințelor și necesităților publicului în raport cu ofertele presei scrise și electronice, a gradului de acces la mass-media din RM, CIJ a lansat, în anul 2002, proiectul "Audiența mass-media din RM", care include două sondaje de opinie, realizate la finele fiecărui semestru. Finanțarea proiectului este asigurată de către Fundația Soros-Moldova.

Sondajele de opinie, efectuate de ILIGACIU SRL și, respectiv, Institutul de Marketing și Sondaje IMAS Inc. Chișinău, reflectă următoarele aspecte: accesul la tipurile de mass-media în localitățile din R. Moldova, (posturile de radio, tv, aria de răspândire a ziarelor naționale), frecvența de utilizare a acestora, măsura de încredere în mijloacele de informare, zilele și orele de maximă audiență, preferința sau repudierea (cu motivație) a anumitor posturi de radio, tv sau ziare, a programelor informative, a emisiunilor de analiză politică, a programelor de cultură și divertisment etc.

Rezultatele sondajelor au fost publicate în buletinul analitic "Mass-Media din RM", din iunie și decembrie 2002, fiind, de asemenea, puse la dispoziția publicului larg prin intermediul paginii web a CIJ.

SONDAJ „Probleme actuale ale mass-media din Republica Moldova”

Finanțare: Fundația Soros-Moldova în cadrul proiectului „Consolidarea mass-media independente”

Cercetarea a fost realizată de către Institutul de Marketing și Sondaje IMAS-Inc. Chișinău, la solicitarea Centrului Independent de Jurnalism. Sondajul și-a propus să studieze unele probleme actuale pentru jurnaliștii din Republica Moldova și să identifice prioritățile în activitatea organizațiilor profesionale, precum și „ierarhiile” popularității, credibilității, succesului sau ale eșecurilor în domeniul respectiv.

Interviurile au fost realizate în perioada 14-28 noiembrie 2002 cu jurnaliștii cei mai activi în ultimul an în Republica Moldova. Au fost completate 124 de chestionare, în mai multe redacții și organizații mass-media.

Datele sondajului au fost publicate în buletinul Mass Media în Republica Moldova din luna decembrie 2002, fiind, de asemenea, plasate pe pagina web a CIJ.

Centrul de resurse

Centrul Independent de Jurnalism dispune de un centru de resurse, care include o bibliotecă și o bază de date, create ca răspuns la solicitările jurnaliștilor și ale organizațiilor mass-media.

Biblioteca CIJ include peste 900 de titluri și cca 1300 de cărți în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, pe diferite compartimente: presa scrisă, radio, tv, management, relații publice, legislația mass-media, dicționare etc. Lunar biblioteca este vizitată, în medie, de circa 150 jurnaliști. Centrul de Resurse este abonat la principalele ziare din RM (peste 60 la număr), de limbă română și limbă rusă, precum și la o serie de ziare și reviste din România, SUA și Marea Britanie etc.

Sala de acces la Internet a Centrului de Resurse este vizitată zilnic, în medie, de 10 persoane, ajungându-se aproximativ la 120 vizite pe lună.

AFILIERI INTERNAȚIONALE

SEENPM

Centrul Independent de Jurnalism este singura organizație din R.Moldova inclusă în Rețeaua de Profesionalizare a Media din Europa de Sud-Est (SEENPM), care reunește 18 centre și instituții mass-media din 11 țări. Rețeaua, înființată în februarie 2000, oferă cursuri de pregătire pentru jurnaliști și pentru trainerii de media și derulează programe de schimburi de materiale jurnalistice. SEENPM este susținută financiar de guvernul danez (prin programul FRESTA), de cel elvețian și de Open Society Institute. Începând cu anul 2002 CIJ este membru al Comitetului coordonator al SEENPM.

IFEX

În iunie 2001, CIJ devine membru al International Freedom of Exchange (IFEX), o rețea internațională care întrunește 60 de organizații ce au în obiectiv monitorizarea situației privind libertatea exprimării. Cel mai cunoscut produs al rețelei este buletinul electronic Action Alert, alcătuit pe baza sesizărilor ce vizează încălcarea dreptului la libera exprimare în zonele reprezentate de organizațiile-membre. Buletinul se difuzează unui număr important de instituții și grupuri interesate din toată lumea. CIJ este membru al Conliliului IFEX în perioada 2002-2004.

Grupul de Lucru Media pentru Moldova

Centrul Independent de Jurnalism este membru al Secretariatului Grupului de Lucru Media pentru R.Moldova. GLM, care activează sub egida Media Task Force din cadrul Pactului de Stabilitate, a fost creat în aprilie 2002 și întrunește 15 profesioniști din domeniu, membri ai diverselor organizații de presă, ONG-uri mass-media și câte un reprezentant al parlamentului și

MAE. Grupul are misiunea de a promova implementarea și respectarea Cartei libertății mass-media, de a stabili relația dintre guvern și profesioniștii din mass-media și de a consulta Media Task Force privind proiectele de asistență.

Consiliul Director al CIJ

Valeriu Loghin
Victor Ursu
Robert Tinsley

Director, Casa Lumea Deschisă
Director executiv, Fundația Soros-Moldova
Reprezentant al Centrului Internațional pentru Jurnaliști
(ICFJ), Washington

Consiliul de experți al CIJ

Alexandru Ganțîr
Ion Bunduchi
Valeriu Saharneanu
Viorica Cucereanu
Ana Curcudel
Constantin Tănase
Elena Zamura
Vasile Spinei
Vasile Botnaru

Agenția de știri BASA-press, reporter BBC
Radio "Antena C"
Uniunea Jurnaliștilor din Moldova
TV Moldova 1
Ziarul «Accent provincial», Glodeni
Ziarul «Timpul»
Ziarul «Novoe Vremea»
Centrul «Acces-Info»
Agenția de știri BASA-press

Angela Sîrbu, director executiv
asirbu@ijc.iatp.md

Corina Cepoi, director proiect
corina@ijc.iatp.md

Natalia Angheli, consultant superior
nangheli@iatp.md

Nadine Gogu, coordonator programe
coordin@ijc.iatp.md

Olivia Pîrțac, coordonator serviciul juridic
mlu@ijc.iatp.md

Dan Guja, coordonator resurse informaționale
dbase@ijc.iatp.md

Nelly Harabara, redactor
Mass-media în Republica Moldova,
Curier Media, MOLDOVA AZI
hnel@ijc.iatp.md

Nicolae Negru, redactor-șef
Mass-media în Republica Moldova,
Curier Media, MOLDOVA AZI
editor@ijc.iatp.md

Aurel Ciobanu, administrator, șofer

Angela Maximenco, contabil-șef

Tamara Camerzan, contabil

Raport financiar

Raportul privind activele, obligațiunile și soldurile fondurilor Centrului Independent de Jurnalism la data de 31 decembrie 2002 și 2001

	2002		2001	
	(MDL)	(USD)	(MDL)	(USD)
ACTIVE				
Active curente				
Mijloace banesti și echivalentele lor	265192	19186	152922	11682
Plati in avans	35586	2575	22331	1706
	300778	21761	175253	13388
Active pe termen lung				
Mijloace fixe la valoarea de bilanț	788497	57046	819050	62571
	788497	57046	819050	62571
Total active	1089275	78807	994303	75959
OBLIGATIUNI SI SOLDURI ALE FONDURILOR				
Obligațiuni curente				
Obligațiuni	30549	2210	1654	126
	30549	2210	1654	126
Soldul fondurilor	1058726	76597	992649	75833
Total obligatiuni si solduri ale fondurilor	1089275	78807	994303	75959

Anul 2002

Proiecte	Sold din 2001	Primit	Raportat	Solidat	Finantare
	\$	\$	\$	\$	
Reteaua jurnalistilor "sanatatea in presa"	1100		1100		Fundatia Soros Moldova
Stagieri pentru jurnalisti Reforma Agrara	2514		2514		Fundatia Soros Moldova
Concurs pentru jurnalisti Reforma Agrara	926	3210	4136		Fundatia Soros Moldova
Instruirea jurnalistilor in domeniul agrar	1612	1611	3223		Fundatia Soros Moldova
Dezvoltarea Web-portalului informational Moldova Azi	3813	11994	15807		Fundatia Soros Moldova
Dezvoltarea serviciului juridic in cadrul CIJ		4761		4761	Fundatia Soros Moldova
Consolidarea mass-media independente		112849	107476	5373	Fundatia Soros Moldova
Promovarea ziarelor scolaresti ca model de comunicare pentru tineri	2085	555	2640		Fundatia Soros Moldova
Promovarea ziarelor scolaresti ca model de comunicare pentru tineri	1289		1289		UNICEF
Promovarea ziarelor scolaresti ca model de comunicare pentru tineri	495	960	1455		Ambasasa SUA
Promovarea multiculturalismului in presa	-2675	2675			Consiliul Europei
Poduri de comunicare	3265	3610	7692	-817	Consiliul Europei
Diversitatea in presa		4889	4889		Consiliul Europei
TV training pentru journalists	452	-452			Open Society Institute
Dezvoltarea serviciului juridic	5006		5006		Open Society Institute
Training pentru formatori management radio		14179	14179		SEENPM
Training pentru producatori radio		2885	2885		SEENPM
Training pentru managerii radio		2613	2613		SEENPM
Ancheta reportericeasca		3700	3700		SEENPM

Utilizarea calculatorului in jurnalism		3691	3691		SEENPM
Coodonare activitate SEENPM		4860	4860		SEENPM
Grupul de lucru media pentru Moldova		9704		9704	The Swiss Agency for Development and Co-operation
Jurnalismul pentru omul de rind	246		246		ACTR/ACCELS
Revista agro / Alianta pentru sustinerea pietei agricole		312	300	12	Agroinform
Seminar marketingul - problema actuala a producatorului agricol		1860	1860		Agroinform
Ridicarea profesionalismului prin noi resurse informationale	4673	7035	11708		Press Now
Consolidarea presei scolare din RM/ crearea CTJM		2179		2179	UNICEF
Stagieri in domeniul jurnalismului agrar		5864	4121	1743	PAFP
Donatie filantropica pentru participarea la concursul "WebTop 2002"	3034	1600	2714	1920	Premii
TOTAL	27835	207144	210104	24875	

Proiecte

155330 \$

Administrative

54774 \$

- Intretinere telefon, taxe etc. 18976
- Salarii 35798

Total

210104 \$

